צוות "מורשת אקסודוס" – חדשות ועדכונים מספר 26 - 01/2021

1. כנס לציון כ"ט בנובמבר – בני דורות ההמשך מספרים על סוללי הדרך

זו השנה השנייה בה פועל פורום "ארגוני החזרה לחיים" המאגד בתוכו מספר קבוצות שלהן מטרה משותפת, כל אחת מהזווית שלה – להנחיל לציבור את מורשת הניצולים בתקופה שלאחר השואה. בפורום חברים מורשת הבריחה, דורות ההמשך, ארגון מעפילי קפריסין וצוות מורשת אקסודוס. האירוע השנתי של הפורום מתקיים סמוך ליום כ"ט בנובמבר כי זהו התאריך המציין יותר מכל את הנקודה בה פעילותם של הכוחות שפעלו באותה עת קיבלה את התפנית לקראת הקמת המדינה.
השנה עסק הכנס בדרכים שהובילו לא"י – הבריחה, הפעילות במחנות העקורים באירופה, המוסד לעליה ב', ההעפלה ומחנות קפריסין. עקב המצב, ההרצאות הוקלטו מראש וכל האירוע שודר ברשת. בכנס צפו למעלה מ-800 איש, מתוכם קרוב ל-400 תלמידי בית הספר התיכון בכפר הירוק. המיוחד באירוע היה הפורמט בו בני דורות ההמשך מספרים על פעילות הוריהם והמורשת שהנחילו. ד"ר אפרים סנה סיפר על אביו ד"ר משה סנה, ופעולותיו כאחראי על הבריחה וההעפלה באירופה. פרופ. מנחם רוזנזפט סיפר על אביו, יוסף, שהיה ממנהיגי היהודים במחנות העקורים בגרמניה. חיים קונפינו, נכדם של אנצ'יו ועדה סירני סיפר על סבתו, עדה, מפקדת המוסד לעליה ב' באיטליה. עפרה ניסן סיפרה על אביה, אריה (לובה) אליאב, מפקד אניית המעפילים "חיים ארלוזורוב" ועל פעילות הוריה, שהכירו על אניית המעפילים, במחנות קפריסין.
את צוות המורשת ייצג איציק רוזמן שסיפר על אביו, מרדכי, וחלקו החשוב בהקמת ארגון "הבריחה", פעילותו בארגון זה בכל רחבי אירופה וכמובן פרשת אקסודוס.
הקלטת האירוע הועלתה לרשת האינטרנט וניתן לצפות בה בקישור :

https://youtu.be/JESN8rvjb_g

בסיום הכנס הוקרן סרט קצר בו בני הדור השני שהוריהם היו במחנות קפריסין מספרים את סיפורם.
הקישור לסרט על דור שני של קפריסין : https://www.youtube.com/watch?v=N1d2DMa6A9s

2. פעולות הארגונים השונים לאחר גירוש מעפילי "אקסודוס".

לאחר גירוש מעפילי "אקסודוס" ב-18/7/1947, התגברו פעולות המחאה נגד הבריטים ברחבי הארץ. ביום 20/7/1947 פוצצו כוחות "ההגנה" והפלמ"ח 2 תחנות רדאר על הכרמל. במהלך הפעולה נפצע קשה לוחם הפלמ"ח אליעזר-משה ארקין. כדי להקל על הנסיגה הוא ביקש להשאירו בשטח. הבריטים פינו אותו לבית החולים ולמחרת נפטר מפצעיו. אנו מזכירים אותו בין חללי פרשת "אקסודוס".
ביום 19/7/1947 תקפו כוחות אצ"ל 4 עמדות של הבריטי ברחבי חיפה במהלכן נהרג שוטר בריטי ונפצעו 12 שוטרים וחיילים. מעניין כי שיוך הפעולה לגירוש מעפילי אקסודוס מופיע רק בעיתונות הזרה. חשוב לציין כי באותה תקופה ממש היה המוקד של פעולות אצ"ל קשור לפרשת שני הסרג'נטים הבריטים שנחטפו ביום 11/7/1947 כדי למנוע את הוצאתם להורג של שלושה אנשי אצ"ל : אבשלום חביב, יעקב וייס ומאיר נקר הי"ד. כזכור, בסופה של פרשה זו ניתלו 2 הסרג'נטים הבריטים בנתניה.
ידידנו פלג לוי העביר לנו כרוז שהוציא ארגון לח"י ובו מפורטות 22 פעולות שביצע הארגון ברחבי הארץ בשבוע הראשון של חודש אב תש"ז. כותרת ההודעה קושרת בין הפעולות הרבות לפרשת "אקסודוס". בפעולות אלו נהרגו ונפצעו מספר שוטרים וחיילים בריטיים.
המסמך המלא בכותרת "אקסודוס ולוחמי חירות ישראל" מצורף למייל זה.

3. אירוע הסרת הלוט משלט ההנצחה בחיפה 27/11/2020 – סרטון האירוע

עקב תקלה טכנית חל עיכוב בהפקת סרט האירוע שנערך בחיפה. מקווים להתגבר ולשלוח הסרטון בקרוב.

4. <u>תעלומה שכמעט ונפתרה אבל בסיום נשארנו עם סימן השאלה (יעקב וימן).</u>

במסגרת איסוף המידע לקובץ מעפילי "אקסודוס" נחשפנו למאות סיפורים. מספר מועט מאד של אנשים סיפרו כי ההורים עלו ב"אקסודוס" וגורשו לקפריסין. כיצד זה יתכן ? הרי מעפילי אקסודוס, כידוע לכולם, גורשו בחזרה לגרמניה. האם יתכן כי מי מן הבודדים שירדו בצרפת ניסה להעפיל שוב ואז הגיע לקפריסין ? האם היו מעפילים שיצאו ממחנות הגירוש בגרמניה והגיעו לקפריסין ?
שאלות שלא הייתה לנו תשובה עליהן.
תוך כדי חיפוש מידע על ספינות מעפילים שהצטרפו לחיל הים או לצי הסוחר ("צי הצללים") הגעתי לאתר הספנות העברית ושם נתקלתי בספינת הסוחר "קדימה" ובסיפורה :

"קדימה" (א/מ 24)

(מידע מאתר ומאגר המידע של הספנות העברית http://www.sapanut.org.il/HSDB/index.asp?DBID=1&LNGID=2)

בקיץ 1947 עמדה לבקר בארץ ועדת החקירה מטעם האו"ם לבדיקת פתרון אפשרי לבעיית ארץ ישראל.
בגלל לחצים פוליטיים הייתה זו תקופת רגיעה יחסית בפעילות המוסד באיטליה וצרפת.
לקראת ביקור הועדה, מנהיגי הישוב היו מעוניינים בדרמה הקשורה בהגעת אנייה בלתי לגלית לארץ.
אנשי המוסד באיטליה בהנהלתה של עדה סרני, עשו מאמצים קדחתניים למצוא אנייה מתאימה שתוכל להגיע בזמן לארץ.
באותה עת עגנה הספינה בנאפולי כשהיא מושבתת על ידי הצוות אשר לא קיבל את משכורתו מבעליה.
היא נרכשה בחיפזון ולאחר ששוחררה על ידי הצוות השובת, צוידה והוכנה להפלגה במספנה ב"פורטו ונרה" ליד נמל "לה ספציה".
בלילה של ה-5 בנובמבר עלו עליה כ-800 מעפילים, ביניהם 70 מגורשי "אקסודוס" האחרונים.
מפקד הספינה מטעם המוסד לעלייה היה זאב פז, איש פל"ם. היא יצאה לדרכה עוד באותו לילה, בפיקודו של רב חובל ושמונה אנשי צוות איטלקים וכעבור עשרה ימים, ב-15 בנובמבר 1947 נתפסה על ידי הבריטים בקרבת בירות.
למחרת הובאה לחיפה והמעפילים גורשו לקפריסין. למרות כל המאמצים היא איחרה את ביקור הועדה בארץ.

עם סיום המנדט הבריטי צורפה לצי הסוחר העברי, אך בשנת 1950 עלתה על שרטון. בשנת 1951 רישומה בוטל.

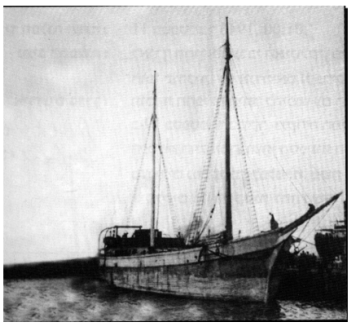

ספינת מפרש דו תורנית בנויה עץ עם מנוע עזר.

הספינה הפליגה מאיטליה ב- 5/11/1947 (חודשיים לאחר שמעפילי אקסודוס הורדו בגרמניה) ועליה, כפי שכתוב, "ביניהם 70 מגורשי אקסודוס האחרונים". מעפילי "קדימה" גורשו לקפריסין.
האם זהו הפתרון ?
מקור המידע של אתר הספנות הוא ספרו של הלל ירקוני "75 שנות ספנות עברית בארץ ישראל".
דיברתי עם רב החובל הלל ירקוני ולדבריו מידע זה מופיע באחד המקורות ששימשו אותו לספר.
בעזרת ידידי נחשון סנה, המרכז ספרות ענפה על כל נושא ההעפלה, פניתי ל-3 המקורות שהיו הבסיס לכתיבת סיפורה של "קדימה". ב-2 מקורות לא מוזכר הסיפור. גם בספרו הנוסף של הלל ירקוני "ספינות מעפילים מ-א' עד ת'" לא מוזכרים מעפילי אקסודוס על אניית המעפילים "קדימה".
התעלומה נפתרה דווקא בסיפורה של "אקסודוס" בספר "ספינות המרי" מאת נחום בוגנר.
וזהו הקטע האחרון בסיפור (עמוד 260) :

המוסד לעלייה ב' שהתחייב בפני המעפילים בשם ה"הגנה", ערב החזרתם לגרמניה, לחזור ולהעלותם ארצה, עשה מאמץ גדול כדי לעמוד בהתחייבותו, ואכן עמד בה. רובם הגדול של מעפילי "אקסודוס" חזר והועלה ארצה לפני קום המדינה – חלקם בעלייה ד', במסמכים מזויפים, וחלקם במסגרת מכסות העלייה הלגאליות. ב-7 בספטמבר 1948, במלאות שנה להורדתם בכוח בנמל המבורג יכול היה מרכז המוסד לעלייה ב' בפאריס לבשר בסיפוק ארצה: "הוצאנו אחרוני 'אקסודוס' מגרמניה. פרט לחולים לא נשאר אף אחד. עם עליית שבעים האחרונים ב'קדמה' הקרובה מלאנו ההבטחה להעלות אנשי 'אקסודוס'. מסור לכל אלה שידם היתה במפעל זה".[206]

בוגנר סיפר על הוצאתם מגרמניה של 70 מעפילי אקסודוס האחרונים באנייה "קדמה" ב-09/1948.
אצל ירקוני בטעות "קדמה" הפכה ל"קדימה" ומכאן המשיכה הטעות להוספת 70 אלו להפלגת "קדימה" ב-11/1947 ובהמשך לגירושם לקפריסין.

ואנחנו נשארנו עם התעלומה – האם הגיעו מעפילים מאקסודוס גם לקפריסין ?

5. בדיקה מקדמית להשתתפות בכנס מורשת "אקסודוס" – סוכות תשפ"ב / ספטמבר 2021

כפי שכבר פרסמנו בידיעונים הקודמים שלנו, הכנס השנתי של "מורשת אקסודוס" אשר אמור להתקיים בחוה"מ סוכות תשפ"ב (2021) יהיה אירוע הצדעה לקבוצה הצפון – אפריקאית – צרפתית שהייתה עמנו בהפלגה. כ- 40 בחורות ובחורים, נלהבים וחדורי אמונה, אשר גוייסו ל"הגנה" והפכו לחלק מצוות האנייה ובתפקידם זה טיפלו במעפילים במסירות לאורך כל המסע.

ההכנות לאירוע זה שנקרא "מקזבלנקה להמבורג" – כבר החלו, אך על הצוות המכין לקבל החלטה באשר למיקום האירוע. יש לנו הצעות ממספר מקומות – ירושלים, בית דגן, תל אביב, אשדוד - ועלינו לדעת באופן ראשוני ובלתי מחייב, על מספר משוער של משתתפים. נתון זה יעזור לנו לקבל החלטה על המיקום וגודל האולם לאירוע. לכן, אנו מאוד מבקשים מכם לשלוח אלינו באחת מן הדרכים הבאות - טלפון, וואטסאפ, דואר אלקטרוני - תשובה לשאלה :

האם בכוונתכם להשתתף באירוע וכמה בני משפחה וחברים יצטרפו אליכם.

כאמור, התשובה איננה מחייבת והיא עבורנו נתון עזר.

בשם צוות "מקזבלנקה להמבורג" : אריה 052-6321318 , יעקב 050-7824535

מייל : exodus1947.2017@gmail.com

6. קובץ מעפילים וסיפורי משפחות באתר מורשת אקסודוס (שימו לב – הנתונים באתר עודכנו !).

כפי שבודאי שמתם לב בידיעונים קודמים שהפצנו, המידע בקובץ המעפילים שאנו בונים עוזר לחיבורים רבים בין אנשים, ולא את כל הסיפורים אנו מפרסמים.
(אגב, אפשר להזמין הרצאה על הסיפורים הקטנים מאחורי איתור השמות לקובץ המעפילים).
לכן חשוב לנו מאד לעדכן את כל הפרטים האפשריים אודות מעפילי אקסודוס (לא רק שמות !).

באתר האינטרנט שלנו www.exodus-1947.com נמצאת רשימת המעפילים המעודכנת מדי מספר חודשים וכן סיפורי משפחות כפי שנשלחו אלינו. אנו מבקשים שוב לשלוח אלינו סיפורי משפחות, כולל תמונות ומסמכים, וכן עדכוני פרטים על מעפילי "אקסודוס" (אם לא שלחתם בעבר).
כל פרט וכל סיפור חשובים לשימור המורשת.

הקישור ישירות לרשימת המעפילים באתר : https://www.exodus-1947.com/copy-of

אפשר לשלוח במייל חוזר או דרך אתר האינטרנט www.exodus-1947.com
מסמך עם הפרטים הנדרשים מצורף למייל זה (הפרטים באתר מעודכנים ל-12/2020).

6. מימון הפעילויות

כל פעילותינו נעשות בהתנדבות מלאה אולם מדי פעם אנו נדרשים להוצאות לקיום האירועים. נשמח לעזרה בתרומות ובגיוס הכספים.
פרטי חשבון הבנק לצורך תרומות: בל"ל סניף 949 חשבון מספר 48931624 "עמותת מורשת הבריחה".
לציין בהערות "עבור מורשת אקסודוס". **התרומה מוכרת לצרכי מס לפי סעיף 46.**

* כל הידיעונים נמצאים באתר צוות המורשת תחת הלשונית "חדשות צוות שימור המורשת"

חובתנו להעלות על נס, לשמר את מסורת אקסודוס ולהעבירה דורות הבאים !
תנו יד למשימה חשובה זו !

צוות מורשת "אקסודוס"

אריה איתמר ציפי פורטנוי יצחק רוזמן יעקב וימן איילת ארונוביץ' צבי חטקביץ יפה פס מנחם שפי רפי ברום דניאל לוי

אתר : www.exodus-1947.com **פייסבוק : "מורשת אקסודוס"**
מייל : exodus1947.2017@gmail.com **moreshetexodus@gmail.com**